

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בלק

בלק", כי הרי אין זה כבודו שישלחו אליו פשוטי עם. אולם כאשר שלח אליו בלק שרים נכבדים אמיתיים, המאיימים על כבודו ומעמדו, או אז מתהפך הגאווותן ורומס ומבזה אותם ומתייחס אליהם בזלזול עד שקורא להם "עבדי בלק"!
(הגאון ר' נח מינדס ז"ל)

"אם לקרוא לך האנשים" (כב, כ)

השאלה מפורסמת וידועה: מדוע בתחילה לא הסכים הקב"ה לבלעם ללכת עם שרי בלק, באומרו "לא תלך עמהם", ולאחר מכן

- בעת שאמר בלעם לשרי מואב שילינו אצלו הלילה וישיב להם דבר בבוקר - אמר לו הקב"ה: "אם לקרוא לך באו האנשים קום לך איתם". מה נשתנה?
***

בעת שביקש רבי חיים מוואלוז'ין, תלמידו המובהק של הגר"א מווילנא, להקים את ישיבת וואלוז'ין, החליט לבצע מהפך שורשי מן הנהוג עד אז בישראל: לא עוד בחורים יושבים מפוזרים בבתי מדרשות ולומדים בחוסר כל, כאשר הם נזקקים לחסדיהם של יהודים טובים, אלא ישיבה שתרכז את טובי ומופלגי המתמידים שמוכנים להקדיש את חייהם ללימוד התורה.

הישיבה שיקים, הגה רבי חיים בחזונו, תהיה בית יוצר להעמדת תלמידי חכמים ומורי הוראה, כאלו

שיהיו מופת ודוגמה לכל אשר בשם ישראל יכונה, כיצד נראה ומתנהג תלמיד חכם.

ראשית לכל נסע רבי חיים לוויילנא, אל מורו ורבו, הגאון מווילנא, רצה לשמוע מהי דעתו על התוכנית החדשה. נכנס בדחילו ורחימו אל רבו ושטח באוזניו בהתלהבות את התוכנית כולה לפרטי פרטים. הגאון ישב והקשיב לכל מילה שהוציא תלמידו המובהק. בסיום

"ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא" (כב, ג)

לכאורה היה צריך הכתוב לומר בלשון רבים: "כי רבים הם". אלא, ביאורו של דבר על פי מאמר חז"ל (תנחומא נצבים א) שאין ישראל נגאלין עד שיהיו כולן אגודה אחת, ואמרו במדרש, משל לחבילה של קנים, שאם יפרידו כל קנה וקנה בפני עצמו, בנקל ישברו כל אחד, אבל אם מתאגדים באגודה אחת, אי אפשר לשבור אפילו אחד מהם.

אכן גם מצינו בתורה, שכל מקום שהיו כלל ישראל באחדות, השתמש הכתוב בלשון יחיד, בעת שהגיעו להר סיני נאמר: "ויחן

שם ישראל נגד ההר" (שמות יט, ב), ופירש"י "ויחן" כאיש אחד בלב אחד.

זו הייתה סיבת חששם של מואב: "ויגר מואב מפני העם כי רב הוא", היינו, על אף שהם רבים, מכל מקום הם בבחינת "כי רב הוא" מאוגדים ומאוחדים כאיש אחד, ואז אין כל אומה ולשון יכולה לשלוט בהם. (ישמח משה)

"ארה לי את העם

הזה" (כב, ו)

אמר החפץ חיים, בוא וראה עד היכן מגיעה רשעותם של אומות העולם! כאשר פחד בלק בן ציפור מ ישראל, לא ביקש מבלעם שיברכהו שלא יינזק, אלא ביקש ממנו שיקלל את ישראל. רשעותו הייתה כה גדולה עד שהעדיף שהאחר יינזק, ולא שהוא ינצל.

"ויאמר אל שרי בלק" (כב, יג)

מדוע כאן קראם הכתוב "שרי בלק", ואילו לאחר שבאו "שרים רבים ונכבדים מאלה" נאמר "ויאמר אל עבדי בלק"?

אלא, כך היא דרכו העקלקלה של בעל גאוה, בתחילה כששיגר בלק אל בלעם שלוחים פשוטים, אזי בלעם לכבוד עצמו התייחס אליהם כשרים חשובים וקרא להם "שרי

מַעֲשֵׂה בְּאֵלְמִנָּה אַחַת עֲנִיָּה, שְׁהִיְתָה מְתַאֲמָצָת וְחוֹסֶכֶת פְּרוּטָה אַחַר פְּרוּטָה - פְּדֵי שְׂתוּכָל לְקָנוֹת עוֹף לְכַבּוֹד שְׂבָת.
לְפַעֲמִים הָיוּ מִתְעוֹרְרוֹת שְׂאֵלוֹת בְּכִשְׁרוֹת הָעוֹף, וְהָאֵלְמִנָּה הִיְתָה רְצָה לָרֵב בְּשִׁהְעוֹף בְּיַדֶּיהָ, מְגִיֶּשֶׁה אוֹתוֹ לָרֵב בְּמִתַּח וּמְצַפָּה לְמוֹצֵא פִּיּוֹ.
לְמִזְלָה הַפְּחוֹת טוֹב, הָיָה רַב הָעִיר מִהַמְּחַמִּירִים הַגְּדוֹלִים בְּאוֹתוֹ הַדוֹר, וּבְהִרְבָּה מִן הַמְּקָרִים הָיָה מְטַרִיף אֶת הָעוֹף וּמוֹרָה לָהּ לְהַשְׁלִיךְ אֶת הָעוֹף לַפְּנֵי הַכְּלָבִים...
לְאַחַר תְּקוּפָה אַרְבָּה שָׁבָה כְּמַעַט בְּכָל שָׁבוּעַ הִיְתָה הָאֵלְמִנָּה מְגִיעָה לְבֵית הָרֵב, הַפְּסִיקָה בְּאַחַת לְהוֹפִיעַ בְּחֶדְרוֹ.
עָבְרוּ שְׁבוּעוֹת וְחֻדְשִׁים - וְהָאֵלְמִנָּה אֵינָה בָּאָה. הַתְּפִלָּא הָרֵב: הָאֵם מְצַאָה לָהּ רַב חֻדָּשׁ לְשֵׁאל אֶת שְׂאֵלוֹתֶיהָ, אוֹ אוֹלֵי אֵינן לָהּ יוֹתֵר שְׂאֵלוֹת? מוֹזֵר.
לְאַחַר כְּמַעַט שָׁנָה, הָיָה חוֹרָה לְבֵית הָרֵב. עוֹף בְּיַדֶּיהָ...
שְׂאֵל אוֹתָהּ הָרֵב: לְהִיכֵן נַעֲלַמְתָּ? הָאֵם מְצַאָתָּ רַב חֻדָּשׁ שְׂפִסְקָ לָךְ עַל שְׂאֵלוֹתֶיךָ?

לע"נ הרה"צ
ר' פנחס בן ר' בנימין ביווש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בלק

(להנאתך וטובתך, כלשון רש"י) באו האנשים - שוב אין חשש. תוכל ללכת ולא תצליח להזיק מאומה. והנמשל עבורנו, חד וברור.

(במחשבה תחילה)

"ויקם בלעם בבקר ויחבש את אתונו" (כב, כא)

כותב כאן רש"י, אמר הקדוש ברוך הוא לבלעם: 'רשע, כבר קדמך אברהם אביהם, שנאמר (בראשית כב, ג) "וישכם אברהם בבוקר ויחבש את חמורו".'

נשאלת על כך השאלה, לשם מה היה צריך להראות לבלעם שיש דמיון בגין מעשהו לשל אברהם, ומה רצה הקדוש ברוך הוא ללמדו בזה?

אלא, הקב"ה רצה לומר לו בזה: אינך הראשון, שבגלל חשקו ורצונו לעשות את אשר בלבו, השכים בבקר וחבש את בהמתו בעצמו, כדי להזדרז לצאת לדרך, שכן כבר קדמך בזה אברהם, אלא שבעוד שאברהם הזדרז לעשות את רצונו, ולשחוט את בנו כפי שצויתיו, הרי אתה הזדרזת לעשות נגד רצונו, ולקלל את בני.

היה לך ללמוד מכך קל וחומר, אם אברהם שבקש לקיים את רצונו, לא הועילה לו השכמתו בבוקר, שהרי מנעתי ממנו לשחוט את בנו, קל וחומר שאתה, שמבקש לעשות כנגד רצונו, לא תועיל לך

השכמתך, ולא תוכל לבצע את זממך.

(נפת צופים)

"ויתייצב מלאך ה' בדרך לשטן לו... ושני נעריו

עמו" (כב, כב)

להיות חביבים עלי דברי דודים אכתוב דבר אחד ששמעתי בשם רבינו מו"ה צבי הירש מזידיטשוב זצוקלה"ה בפסוק ויתייצב מלאך ה' בדרך לשטן לו והוא רוכב על אתונו ושני נעריו עמו, ופירש רש"י מלאך

הדברים הגאון היטה את השיחה לנושאים אחרים. בסיומו של ביקור גילה רבי חיים שרבו לא הסכים לתוכנית, אך גם לא התנגד לה. אלא שכתלמיד מובהק שאינו זו שום צעד ללא עצת רבו, בוודאי לא בנושא כה גורלי, החליט רבי חיים להימנע לעת עתה.

שב לוואלוז'ין והמשיך בלימודו ושיעוריו. אלא שהמצב הטריד אותו והציק לו ביותר. הוא ראה את בחורי הישיבה והצר בצרתם, חפץ היה בכל מאודו לעשות משהו כדי לרומם את קרנם, כדי לכוונם בדרך העולה בית ק-ל.

בפעם הבאה שנסע רבי חיים לוולנא, שטח כבדרך אגב בין השיטין את תוכניתו הישנה לייסוד ישיבה. להפתעתו הרבה הגר"א היה נחרץ: בוודאי! זהו דבר נחוץ וחשוב ביותר!

שאל רבי חיים: רבי, מאי שנא? מדוע בפעם הקודמת שבאתי במיוחד בשביל הישיבה והסברתי בהתלהבות על התוכניות, הרבי העביר נושא ולא התייחס. אולם כעת, כשלא הגעתי דווקא עבור זה, אני מקבל ברכת הדרך וגיבוי מלא?

ענהו הגאון מוולנא: היא הנותנת. בפעם הראשונה הגעת וחששתי שברוב רצונך להעמיד ישיבה ולראות את דור העתיד, טמונה איזושהי נגיעה עצמית. כזו שיש לה טובת הנאה שלך בין השיטין. אולם כעת כשאתה מדבר מתוך כאב ולשם שמים לגמרי - הרי שאין שום חשש וצריך אתה לפעול למען התורה בכל הכוח.

***

יש שביארו את סירובו של הקב"ה בפעם הראשונה לבלעם, בכך: ייתכן שבלעם הולך לקלל את ישראל מתוך אידיאולוגיה. מתוך רצון שלא יהיה עם אחד נבחר, אלא לכל האומות תהיה דרגה וקרבה שווה אצל הבורא יתברך. לכן הקב"ה סירב לו נחרצות, שכן מי שפועל מתוך אידיאולוגיה - יכול לפעול גם במקום שזה כמעט בלתי אפשרי. אולם כאשר התברר שבלעם בסך הכל רוצה "כסף" ותו לא - "אם לקרוא לך

"אָכֵן", הַשִּׁיבָה הָאֶלְמָנָה, "מִצְאָתִי רֵב' חָרָשׁ. הַפֶּלֶב הַנְּאֻמָּן שֶׁל שְׁכֵנִי"...
"מַה־הֵיִהָ???" נִדְהָם הָרַב מִהַתְּשׁוּבָה, "הַפֶּלֶב, הוּא הִיָּה הָרַב שֶׁלָּךְ?"
"כֵּן! מָה לֹא בְּרוּר?" הָאֶלְמָנָה הִיָּתָה בְּטוּחָה, "הֲרִי אָנִי יוֹדַעַת שֶׁבֶשֶׁר טְרַפָּה שִׁנְךָ לַפֶּלֶב, כֶּךָ כְּתוּב בַּתּוֹרָה - 'וּבִשְׂרַב בְּשָׂדֵה טְרַפָּה לֹא תֹאכְלוּ, לַפֶּלֶב תִּשְׁלִיכוּן אוֹתוֹ'...
"בְּמָקוֹם לְרוּץ בְּכָל פֶּעַם לְרַב וּלְחַפּוֹת בְּמַתַּח לַתְּשׁוּבָה, שֶׁבְּדֶרֶךְ כָּלֵל תִּהְיֶה מִחְמִירָה, פֶּשׁוּט מִצְאָתִי 'פְּטוּט': בְּכָל פֶּעַם שִׁישׁ לִי שְׂאֵלָה עַל כְּשָׁרוֹת הָעוֹף אָנִי מְנִיחָה אוֹתוֹ מוֹל הַפֶּלֶב וּמְמַתִּינָה בְּסִבְלָנוֹת. אִם הַפֶּלֶב מִתְנַפֵּל עַל הַקְּעָרָה - סִימָן שֶׁהָעוֹף אָכֵן הִיָּה טְרַף וְאֶסוּר לְאָכִילָה, וְאִם הַפֶּלֶב לֹא יִגַּע בְּצִלְחַת - הֲרִי זֶה סִימָן שֶׁהָעוֹף הוּא גֵּלָאֵט כְּשֶׁר'..."
"נֹו", שְׂאֵל הָרַב בְּשַׁעֲשׁוּעַ, "אִם מִצְאָתָ לְעֶצְמָךְ פְּתָרוֹן פֶּשׁוּט כָּל כֶּךָ - מִדּוּעַ אִם כֵּן חֲזַרְתָּ אֵלַי עַכְשָׁו?"
"אָה, זֶה פֶּשׁוּט כִּי שְׁמַתִּי לֵב שֶׁהַפֶּלֶב הוּא 'מִחְמִיר' הַרְבֵּה יוֹתֵר גְּדוֹל מִהָרַב... אֲצַל הָרַב יֵשׁ פְּעָמִים שֶׁהָעוֹף הוּא כְּשֶׁר - וְאֵלּוּ הַפֶּלֶב לֹא 'הַתִּיר' לִי אֶפְלוֹ פֶּעַם אַחַת אֶת הָעוֹף..."

לעי"נ האשה החשובה
מרת מרים יוכבד ב"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשוון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בלק

אם אין רצונו של ה' לקלל את ישראל- מוטב לו שיחזור לביתו. אך בלעם לא רצה שתהיה לו שהות לחזור בו, ועל כן הוא רכב על אתונו לבדו, כדי שיגיע במהירות אל יעדו. כשראה הקב"ה כך, חרה אפו בבלעם ושלח אליו את המלאך שיעמוד מולו בדרך לעכבו מללכת.

כמוהו, אף אתה, נוהג כבלעם, ברגליים ממהרות לרוץ לרעה. אם היית הולך ברגל, ודאי היו עולים בליבך הרהורי חרטה על אשר אתה עומד לעולל, ועל כן שכרת סוס מהיר, כדי שתוכל לבצע את זממך לפני שתהיה בידך שהות להתחרט...

אכן זו הסיבה שהרגליים תמיד ממהרות לרוץ לרעה. לא רק משום שהן מתאוות לעבירה, אלא מפני שהיצר יודע כי אין לו זמן רב לבצע את זממו, שכן,

אם האדם יתחיל לחשוב ולהתיישב בדעתו, ישנם סיכויים רבים שהוא יתגבר על יצריו וימנע מלעשות את העבירה, ולכן הוא ממהר את האדם ומריץ אותו אל עבר הרע.

כדברי הרמח"ל בספרו מסילת ישרים (פ"ב): "אחת מתחבולות היצר הרע ועורמתו, להכביד עבודתו בתמידות על ליבות בני האדם עד שלא יישאר להם רוח להתבונן ולהסתכל באיזה דרך הם הולכים, כי יודע הוא, שאילולי היו שמים לבם כמעט קט על דרכיהם, ודאי שמיד היו מתחילים להניחם ממעשיהם, והייתה החרטה הולכת ומתגברת בהם עד שהיו עוזבים החטא לגמרי".

(פניני עין חמד)

"ויפתח ה' את פי האתון" (כב, כה)

מפני מה חולל ה' נס כזה גדול ועל טבעי, שהאתון פתח את פיה ודברה?

הקדוש ברוך הוא רצה שבלעם יברך את ישראל במקום לקלל, כדי שאומות העולם יראו שאפילו הנביא שלהם מספר בשבחם של עם ישראל, ומברך אותם, ואז תפול עליהם אימתה ופחד.

אולם הגויים שהכירו את בלעם, וידעו שהוא חובב ממון, ואמרו לעצמם: "אולי בלעם מברך את עם ישראל, משום שהם הבטיחו לו שכר על כך", ולכן לא נגרם בכך קדוש השם,

של רחמים היה וכו'. וקשה, אם רחמים היה, מדוע נאמר לשטן לו?

ותירץ רבינו, כי איתא במס' אבות (ה, יט) תלמידיו של אברהם אבינו עין טובה רוח נמוכה נפש שפלה, תלמידיו של בלעם הרשע עין רעה רוח גבוהה נפש רחבה, ולכן נאמר באברהם אבינו ויקח את שני נעריו אתו ע"ן ר'וח נ'פש ראשי תיבות נער, כי הכניס הכל אל הקדושה כמו שכתוב אצלו (נחמיה ט, ח) ומצאת את לבבו נאמן לפניך.

וגם בבלעם הרשע נאמר ושני נעריו עמו כי הוא היה ההיפך ממש, והנה שט"ן הוא ראשי תיבות ש'פלה ט'ובה נ'מוכה, וזהו לשט"ן לו, שהיה המלאך מתכוון להחזירו למוטב שיהיה לו עין טובה רוח נמוכה נפש שפלה, וזהו

שפירש רש"י מלאך של רחמים היה והיה רוצה למנועו מלחטוא, עד כאן שמעתי ודפח"ח.

(אמרי יוסף)

"ויחר אף אלוקים כי הולך הוא ויתייצב מלאך ה' בדרך לשטן לו והוא רוכב על אתונו" (כב, כב)

מקשים העולם, מדוע יצא חרון האף על בלעם, ומדוע התייצב מלאך ה' לשטן בדרכו, הרי הקב"ה נתן לו רשות ללכת עם שרי בלק? בספר 'ליקוט הגרשוני' מובא מעשה ביהודי עני, שמרוב עניותו לא היה לו כסף אפילו לשלם על נסיעה בעגלה.

אולם כשפרצה מריבה קשה בינו לבין חברו, הוא שכר סוס בכסף רב, ודהר עליו בזעמו הרב אל בית המושל, כדי להלשין על החבר. למעשה שפל זה פתאום היו לו אמצעים...

כאשר חזר משם בחדוות ניצחון, פגשו רב אחד, ואמר לו כך: "כל ימי תמה הייתי על פסוק בתורה, ובזכותך הבנתי."

כאשר הלך בלעם לקלל את ישראל בלוויית שרי מואב, מספרת התורה "והוא רוכב על אתונו" ומעודי תמהתי, הסביר הרב, מה ענין הרכיבה על האתון לזה

שמלאך ה' ניצב לו לשטן?

"אך עתה הבנתי, כי ה' אמר לבלעם ללכת עם השרים שבאו לקרוא לו, מתוך כוונה כי בדרך יהרהר בדבר, ויבין כי

זֶה אֶכֶן סְפוּר נִחְמָד, אֲבָל יֵשׁ בּוֹ אֲמַת עֲצוּמָה: יֵשׁ אֲנָשִׁים שְׁלֵא מְסֻגָּלִים לְהַבִּיט עַל אָף אֶחָד בְּמַבְט חַיּוּבֵי וְכֶשֶׁר, כָּלָם פְּסוּלִים בְּעֵינָיו (חוּץ מִמֶּנּוּ בְּעֲצָמוֹ, כְּמוֹבֵן...) כָּלָם טְרָפִים, כָּלָם לֹא רְאוּיִים... מִי שֶׁמְרַגֵּל אֶת עֲצָמוֹ לְהִסְתַּכֵּל בְּמַבְט שְׁלִילִי עַל הָעוֹלָם - אֵינוֹ שׁוֹנֵה בְּהִרְבֵּה מֵאוֹתוֹ רַב - כֹּלֵב'... הַפְּרִי הָאָרֶץ מְלַמֵּד אוֹתָנוּ לְהִתְמַקְדַּ בְּעֲצָמֵנוּ, לְהִתְעַסֵּק עִם הַהִתְמוּדְדוּיּוֹת הָאִישִׁיּוֹת שְׁלֵנוּ - וְאֵלּוֹ אֶת הַסְּבִיבָה לְדוֹן לְכַף זְכוּת, לְהִסְתַּכֵּל בְּמַבְט חַיּוּבֵי וּמְאִיר... גַּם אֲנָשִׁים שְׁאֵנוּ יוֹדְעִים עֲלֵיהֶם שֶׁהֵם עָשׂוּ מַעֲשִׂים שְׁלֵא יַעֲשׂוּ - זֶה כִּי הַבוֹרֵא רוֹצֵה לְעוֹרֵר אוֹתָנוּ, הוּא רוֹצֵה שְׁנַבִּין שָׂגָם אֲנַחְנוּ הֵיינוּ חֲלִילָה מְסֻגָּלִים לַעֲשׂוֹת כֶּךָ - אִם לֹא שֶׁהוּא הִיָּה שׁוֹמֵר עָלֵינוּ... (נְקֻדוֹת שֶׁל אוֹר - סְפִינְקָא)

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בלאק

או אז שלח המלך את אנשיו באישון ליל, ונכנסו לתוך המנהרות העמוקות, תפסו שם את אויבי המלך ואסרו אותם בשלשלאות של ברזל והעמידו עליהם שומרים מטעם המלך. בבוקר ירד המלך עם בנו לתוך המנהרה החשוכה והחנוקה שחפרו אויביו.

תמה הבן ושאל את אביו: 'אבי, מהי המנהרה הזאת ומדוע אתה מכניסני למקום חשוך כזה שכמעט אי אפשר לנשום בו?' השיבו המלך שרצונו להראות לו בזה את חיבתו ואהבתו אליו. מיד אמר הבן: 'אבי, יודע אני שהנך אוהב אותי מאד, אין צורך שתראה לי זאת בדרכים של צער!'

בני יקירי, עדיין אינך יודע כמה אני אוהב אותך, כפי שתבין תכף. כשהגיעו סמוך למדינת האויב הראה המלך לבנו את כל האויבים כלואים על ידי שוטרי המלך. ואת המזימות שירדו לטמיון... אז צוו השוטרים את האויבים לספר מה הייתה מזימתם, והם ספרו שרצונם היה לחטוף את בן המלך, ולא להשיבו כי אם בתנאי שהמלך יתן להם מלכות וממשלה משל עצמם, ותכננו לבזות עמו את המלך כשייקחו אותו לעיני העמים ויראו לכולם שכן המלך הזה, שדומה למלך ומוכשר ומלומד בנימוסי מלכות, כעת הוא בידם, ותכננו לעקור את עיניו ואת ידיו ורגליו עד שהיה מת מצער.

אמר המלך לבנו: 'אם הם רק היו מצליחים לצעוד עוד צעד אחד לתוך הארמון - היית שבוי בידם וכבר לא יכולתי להצילך!' כתב החתם סופר (שו"ת יורה דעה שנו): כל התורה כולה ראינו בעינינו חוץ מפרשת בלעם, מי הגיד לנו מה היה בין מלך מואב ובין קוסם אחד בלעם, שבא אליו אל ארצו, ולמה בא, ומי הביאו, ומי ידע שבנה מזבחות, ושרצה לקלל ונהפך לברכה, מי בא בסודם, וישראל היו שרויים במדבר, ואם הם עמדו בארץ מואב בראש הפסגה וראו למטה אל המדבר למרחוק, מאין ידעו יושבי מדבר שמביטים עליהם מראש ההר הזה, ושנחשים עליהם, ואפי' משה רבינו עליו השלום לא ידע, ורק מפה הקב"ה ית"ש נכתבו הדברים.

"נאם הגבר שתם העין" (כד, ג)

חז"ל אומרים שבלעם היה סומא באחת מעיניו, ואילו בתרגום נאמר: "גברא דשפיר חזי" - האיש שרואה היטב. כיצד ניתן ליישב את הסתירה בין דברי חז"ל ללשון התרגום? ידוע שכאשר אדם רוצה לזכות לנבואה, עליו לקדש את כל גופו. בלעם היה ההפך הגמור מכך - הוא טימא את כל גופו, כפי שמסופר חז"ל. אולם הקדוש ברוך הוא רצה בכל זאת להשרות עליו נבואה, כדי שלא יהיה לגויים פתחון פה, וכיצד ניתן להשרות נבואה על מי שכל גופו טמא? לשם כך סימא ה' את אחת מעיניו של בלעם, וכך נמצא בו אבר אחד אשר איננו חוטא, ובזכות עין סתומה זו, זכה להיות "שפיר חזי" - ולראות את המלאך. (תורת משה)

א טו טבת

והגויים לא הכירו בזה שרצון ה' הוא זה שהפך את פיו של בלעם מקללה לברכה, ולא מרצונו ברוך. על כן היה צורך בנס נוסף, על טבעי, שיראו אומות העולם שיד ה' בדבר, משום כך פתח ה' את פי האתון, והבינו שאף ברכתו של בלעם הייתה משמים, ולא בגלל שעם ישראל שחדו אותו בממון. (משך חכמה)

"לא הביט און ביעקב" (כג, כא)

בליקוט מאיש לרעהו מובא, באחת משיחותיו של הרבי הרי"צ מליובאוויטש זי"ע הוא סיפר: שכשהייתי ילד בן ארבע שנים, שאלתי את אבי, האדמו"ר הרש"ב זי"ע, למה נברא האדם בשתי עיניים ובפה אחד וחוטם אחד? שאלני אבא: האם יודע אתה אל"ף ב"ת? השבתי הן, והוא שאל שוב: האם יודע אתה שיש שיי"ן ויש סיי"ן ומה החילוק שביניהן? והשבתי לו בשי"ן הנקודה היא בצד ימין ובסי"ן בצד שמאל. אז אמר לי אבא: לכך צריך שתי עיניים; כי ישנם דברים שצריך להביט עליהם בעין הימנית ויש דברים שצריך לראותם בעין השמאלית - על יהודי צריכים להביט תמיד בעין הימנית, ואילו על סוכרייה וצעצוע בעין השמאלית. מאותה שעה, סיים הרבי, החדרתי לעצמי כלל - שעל כל יהודי, יהיה מי שיהיה, צריך להביט עליו תמיד רק בעין יפה. (סיפורי חסידים)

"לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל"

ה' אלוקיו עמו" (כג, כא)

כתב המהרש"ם מברעזאן זצ"ל בהקדמתו לספרו גילוי דעת, ידוע שכאשר אדם רוצה לעיין בספר, חייב הוא להחזיקו במרחק מסוים מעיניו, מפני שאם יתן את הספר סמוך לעיניו ממש לא יצליח לקרוא את הכתוב בו. בזה פירש את הפסוק, 'לא הביט און ביעקב' - הקב"ה אינו מסתכל בעוונותיהם של ישראל, והסיבה לכך היא כי ה' אלקיו עמו', בגלל שהקב"ה קרוב מאד לעם ישראל, ומחמת קרבתו הגדולה אינו יכול כביכול לראות את חטאיהם. (מפי ספרים וסופרים)

"בעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל א-ל"

(כג, כג)

משל למלך גדול שהיו לו תכסיסי מלוכה רבים וחכמות גדולות, והיה לו בן יחיד שעתידי לירש את המלוכה. המלך היה מטיב תמיד לבנו ורצה שהוא יכיר לו טובה באמת ויכיר בגדולתו, ויאהב אותו בכל לבו ונפשו, לכן המלך עשה בחכמה ושלח שליחים לאויביו שעוררו אותם לנסות לחטוף את בן המלך, ונתן להם כלים שעמהם האויבים חתרו מנהרה עד לחדרו של בן המלך שבארמון, כאשר שומרי המלך יודעים מכך ועוקבים היטב אחר הנעשה.